

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“ธมฺมกถา—ถ้อยคำที่กล่าวถึงสิ่งที่มีจริง, ธรรมกถา”

ธมฺมกถา อ่านตามภาษาบาลีว่า **ด้า - มะ - กะ - ถา** มาจากคำว่า **ธมฺม** (สิ่งที่มีจริง, คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า) กับคำว่า **กถา** (ถ้อยคำ, คำกล่าว) รวมกันเป็น **ธมฺมกถา** แปลว่า **ถ้อยคำที่กล่าวถึงสิ่งที่มีจริง** หรือ แปลทับศัพท์เป็น **ธรรมกถา** แสดงถึงถ้อยคำหรือ ข้อความที่เป็นการประกาศคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นจะได้มีความเข้าใจอย่างถูกต้อง เพราะมีการกล่าวหรือแสดงสิ่งที่มีจริง ผู้ที่สะสมเหตุที่ดีมาแล้ว จึงมีโอกาสได้ฟังได้ศึกษา ได้สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกตรงตามความเป็นจริง ดังตัวอย่างของบุคคลในครั้งพุทธกาล เมื่อได้ฟังธรรมกถาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ได้รู้แจ้งอริยสัจธรรมถึงความเป็นพระอริยบุคคล **ไม่ได้ไปทำอะไรที่ผิดปกติที่ไหนเลย** เพียงแต่ฟังธรรมกถาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตามข้อความในพระสูตรต้นปิฎก ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท ดังนี้ว่า

นายสุมนะ เลี้ยงภิกษุสงฆ์ มีพระพุทธรูปเป็นประมุขแล้ว ได้รับบาตรเพื่อประโยชน์แก่การการทำอนุโมทนา พระศาสดาทรงเริ่มธรรมเทศนาเป็นเครื่องอนุโมทนาแล้ว. ฝ่ายนาง ขุชชุตตรา สดับธรรมกถาของพระศาสดาอยู่เที่ยว ตั้งอยู่ในโสดาปัตติผลแล้ว

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เป็นคำจริง เป็นวาจาจริงจะเป็นคำอนุเคราะห์ก็เกื้อกูลให้ผู้ฟังผู้ศึกษาเข้าใจถูกเห็นถูกตรงตามความเป็นจริง เกิดจากการตรัสรู้ของพระองค์ที่ทรงบำเพ็ญพระบารมีสะสมคุณความดีประการต่างๆ ตลอดระยะเวลาที่ยาวนานถึงสี่แสนปีเมื่อครั้งที่ยังเป็นพระโพธิสัตว์ พระบารมีที่ทรงบำเพ็ญมาทั้งหมดก็เพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่สัตว์โลกอย่างแท้จริง ให้มีความเข้าใจถูกเห็นถูกในลักษณะของสภาพธรรมตามความเป็นจริง เมื่อทรงตรัสรู้แล้วก็ยังทรงมีพระมหากรุณาแสดงพระธรรมตลอด ๔๕ พรรษา ตั้งแต่เริ่มประกาศพระศาสนาจนกระทั่งถึงเวลาที่พระองค์จะเสด็จดับขันธปรินิพพาน ทรงทำเช่นนั้นก็เพราะว่าพระธรรมมีค่ามาก ทำให้ผู้ได้ฟังได้ศึกษามีความเข้าใจถูกเห็นถูก เป็นไปเพื่อขัดเกลาละคลายกิเลสจนกว่ากิเลสจะดับหมดสิ้น

การที่พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง จะเจริญรุ่งเรืองสืบต่อไป ก็ต่อเมื่อมีผู้ศึกษามีความเข้าใจถูกเห็นถูกตามความเป็นจริงแล้วกล่าวแสดงเปิดเผย เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น ซึ่งเป็นการกล่าวตามพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง **ไม่ใช่คำของตนเองที่คิดเอาเองด้วย**

สิ่งที่มีจริงทั้งหมดเป็นธรรม แต่เพราะไม่รู้ว่าเป็นธรรม จึงต้องมีผู้กล่าวธรรม กล่าวถ้อยคำที่แสดงให้เข้าใจถูกต้องว่านั่นเป็นธรรม ซึ่งก็คือธรรมกถานั้นเอง เพราะไม่ได้พูดอย่างอื่น ไม่ได้พูดเรื่องตลกคณอง แต่พูดถึงสิ่งที่มีจริงๆ ให้บุคคลอื่นได้เข้าใจอย่างถูกต้อง คำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ยิ่งกล่าว ยิ่งเปิดเผย ก็ยิ่งรุ่งเรือง จะเห็นได้ว่า คำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถูกปกปิดด้วยคำของบุคคลอื่นนานแสนนาน ถึงเวลาแล้วที่เมื่อมีใครก็ตามที่เข้าใจถูกต้อง ก็ช่วยกันแสดงความจริงเปิดเผย

ความจริง เพราะกว่าที่ใครจะมีโอกาสได้ฟังคำจริงที่พระองค์ตรัสไว้ดีแล้วนั้นหายาก ต้องช่วยกันกล่าว แสดง เปิดเผยคำจริงของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อพระธรรมจะได้รุ่งเรืองและกระจ่าง โดยไม่ต้อง หวั่นเกรงอะไรเลยทั้งสิ้นเพราะว่าเป็นคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ใช่คำของบุคคลอื่น

เมื่อมีบุคคลผู้กล่าวธรรมกถาหรือเปิดเผยธรรม เป็นเหตุให้บุคคลผู้สะสมเหตุที่ดีมา มีโอกาสได้ฟัง ได้ศึกษา สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกไปตามลำดับ บุคคลผู้ที่ได้ฟังพระธรรมศึกษาพระธรรม ซึ่งเป็น คำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อันเป็นวาจาสิทธิ์จะ แสดงให้เข้าใจสิ่งที่มีจริงตามความเป็นจริง แล้วมี ความเข้าใจไปตามลำดับ ก็จะได้เห็นพระคุณของพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดงว่า ถ้าพระองค์ไม่ทรง แสดงสภาพธรรมพร้อมด้วยเหตุและผลอย่างละเอียดแล้ว สัตว์โลกทั้งหลายย่อมไม่สามารถพ้นไปจาก ความเห็นผิด และความไม่รู้ในลักษณะของสภาพธรรมที่ปรากฏได้ มีดสนิทด้วยความไม่รู้ ถ้าบุคคลใด ไม่ศึกษาพระธรรม ไม่ฟังพระธรรมด้วยความเคารพ แต่คิดเอาเองว่าเข้าใจธรรมแล้ว ก็ย่อมจะเป็นผู้ที่ ประมาทอย่างแท้จริง ประมาทในพระปัญญาคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ย่อมมีความเข้าใจผิด คลาดเคลื่อนได้ แต่ว่าถ้าศึกษาพระธรรม ฟังพระธรรมบ่อยๆ เนืองๆ ด้วยความเคารพ ละเอียด รอบคอบ พิจารณาไตร่ตรองในเหตุในผล ก็ย่อมมีความเข้าใจที่ถูกต้อง มั่นคงในความเป็นจริงยิ่งขึ้น จากที่มากไปด้วยความไม่รู้ก็ค่อยๆ เข้าใจถูกเห็นถูกขึ้นได้ และถ้าได้ศึกษาต่อไป ด้วยความเป็น ผู้เห็นค่าของสิ่งที่มีค่าที่สุด ความเข้าใจถูกเห็นถูกก็จะเพิ่มขึ้น สะสมสืบต่ออยู่ในจิต เป็นที่พึ่งต่อไป

ถ้าหากไม่มีการกล่าวหรือเปิดเผยความจริงเลย การฟังในสิ่งที่มีจริงก็เกิดขึ้นไม่ได้ และกุศลธรรม ที่จะเจริญขึ้นคล้ายตามปัญญาที่ค่อยๆ เจริญขึ้นสืบเนื่องมาจากการฟังพระธรรม ก็ย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ ดังนั้น การกล่าวธรรมกถา การเปิดเผยความจริง จึงเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่อุศลแก่ผู้ที่มีโอกาสได้ฟัง ตามกำลังปัญญาของแต่ละคนอย่างแท้จริง เพราะการกล่าวธรรมกถา เป็นการแสดงสิ่งที่มีจริง เพื่อให้ผู้อื่นได้เข้าใจถูกเห็นถูกตามความเป็นจริง ไม่ใช่กล่าวเรื่องอื่นที่ไม่มีประโยชน์

สิ่งที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมอบเป็นมรดกที่ล้ำค่าแก่พุทธบริษัท คือคำจริงทุกคำซึ่งเป็นพระ ธรรมวินัยที่พระองค์ได้ทรงแสดงไว้ดีแล้ว เพราะฉะนั้นถ้าทุกคนเห็นคุณอย่างนี้ บูชาคุณด้วยความ เป็นผู้ตรง ศึกษาพระธรรมให้เข้าใจ เปิดเผยคำสอนที่ถูกต้องเพื่อให้คนอื่นได้มีโอกาสได้รู้ได้เข้าใจถูก ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในชาติต่อไป เพราะเหตุว่าถ้าไม่มีใครกล่าวคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วใครจะรู้ว่าอะไรถูก อะไรผิด การพูดความจริงให้คนอื่นได้เข้าใจถูกต้อง เป็นการที่จะดำรง รักษาพระพุทธศาสนา เพราะเหตุว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมทุกอย่าง ซึ่งเมื่อ ผู้ฟังได้ฟังแล้ว ถ้าคิดไตร่ตรองและเป็นคนที่ตรง ก็จะเริ่มเข้าใจว่าอะไรถูก อะไรผิด และเข้าใจ ว่าอะไรเป็นคำสอนที่ถูกต้อง เพราะทุกคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือความหวังดี ที่จะได้ แก้อุศลให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องแล้วสามารถถึงความเห็นที่ผิด แล้วน้อมประพฤติในสิ่งที่ ถูกต้องเป็นประโยชน์ต่อไปได้ จึงถึงเวลาแล้วที่พุทธบริษัทจะได้เริ่มต้นฟังพระธรรมศึกษา พระธรรมให้เข้าใจ เป็นชาวพุทธด้วยปัญญาที่เข้าใจในคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่การไปทำอะไรตามๆ กันด้วยความไม่รู้.

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร . ๐๘๕- ๖๒๑๗๑๐๖